

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Aneta Manišová

Dávky v mateřství a otcovství

Bakalářská práce

Olomouc 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Dávky v mateřství a otcovství vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne .....

.....

Poděkování

Děkuji JUDr. Gabriele Halířové, Ph.D. za pomoc při zpracování bakalářské práce.

Obsah

1 Úvod	6
2 Nemocenské pojištění.....	8
2.1 Účast na nemocenském pojištění.....	9
3 Historie nemocenského pojištění a dávek v mateřství.....	10
3.1 Vývoj po vzniku Československa.....	10
3.2 Vývoj po konci 2. světové války	11
3.3 Vývoj od roku 1949	11
3.4 Vývoj po roce 1989	13
4 Peněžítá pomoc v mateřství.....	14
4.1 Podmínky nároku na dávku	14
4.2 Podpůrčí doba.....	16
4.3 Výše dávky	18
4.4 Posuzování zdravotního stavu	18
4.5 Přerušování výplaty peněžité pomoci v mateřství.....	19
5 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.....	21
5.1 Podmínky nároku na dávku	22
5.2 Podpůrčí doba.....	23
5.3 Výše dávky	23
5.4 Posuzování zdravotního stavu	23
6 Otcovská poporodní péče (otcovská)	25
6.1 Podmínky nároku na dávku	28
6.2 Podpůrčí doba.....	29
6.3 Výše dávky	29
7 Výplata dávek.....	30
7.1 Peněžítá pomoc v mateřství.....	30
7.2 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.....	31

7.3 Dávka otcovské poporodní péče.....	31
7.4 Souběh nároků na výplatu dávek.....	32
8 Závěr.....	33
Seznam použitých zdrojů.....	35
Seznam příloh.....	40

1 Úvod

Dávky všeobecně, nejenom dávky v mateřství, jsou hodně diskutovaným tématem. Co se týče dávek v mateřství, pokládám za správné, aby stát lidem pomáhal a nastavil právní úpravu tak, aby se lidé nebáli zakládat rodiny a zároveň se nemuseli obávat nižšího příjmu při vyšších výdajích. Na dávky v mateřství jde ze státního rozpočtu dost peněz. A v nedávné době se přidala i další dávka, a to otcovská, která stejně jako peněžité pomoc v mateřství a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství patří v rámci všeobecného rozdělení dávek nemocenského pojištění mezi dávky v mateřství.

Cílem mé bakalářské práce je ucelení přehledu o dávkách, charakterizovat a rozebrat dávky. K tomuto úkolu mi bude jako hlavní opora sloužit zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, se stavem platným ke dni 31. 3. 2021. Mým úkolem tak bude především popsat a rozebrat právní úpravu tak, aby byla pochopitelná pro všechny a zjistit, zda je vyhovující.

Z důvodu toho, že dávky v mateřství a otcovství spadají v české právní úpravě do nemocenského pojištění, se v úvodu zaměřím na charakteristiku a obecné seznámení s nemocenským pojištěním. Nejdříve z pohledu současné právní úpravy a následně z hlediska historie. Historicky mě budou zajímat zejména zákony č. 54/1956 Sb. a 88/1968 Sb., které regulovaly mateřské dávky a předcházely současnému zákonu o nemocenském pojištění. Popíšu, jak se od 19. století vyvíjelo nemocenské pojištění a v rámci něho i dávky v mateřství. Především dávka peněžité pomoci v mateřství, jež je ze současných dávek nejstarší.

V následujících kapitolách se budu věnovat jednotlivým dávkám. Tyto kapitoly budou stěžejním bodem mé práce. Jako první rozeberu dávku peněžité pomoci v mateřství. Charakterizuji ji a popíšu její účel. V jednotlivých podkapitolách vysvětlím, jaké podmínky musí osoba splnit, aby měla nárok na dávku a vyjmenuji, kdo na ni nárok má. Dále se podívám na délku podpůrní doby, na výši dávky a na posuzování zdravotního stavu pro účely nároku na dávku.

Poté budu pokračovat vyrovnávacím příspěvkem v těhotenství a mateřství. V úvodu se poohlédnu na unijní úpravu, obzvláště se blíže zaměřím na Směrnici Rady EHS, která určuje základy pro vyrovnávací příspěvek. Obdobně jako u předchozí dávky nahlédnu na podmínky nároku na dávku, na délku podpůrní doby, na výši a posuzování zdravotního stavu.

Otcovská patří mezi nejnovější nemocenské dávky. Byla zavedena v roce 2018. Popíšu, proč byla zavedena a jaký je její účel. Rovněž analyzuji navrhovanou novelu nemocenského

zákona, která se týká i dávky otcovské poporodní péče, jaké změny z ní plynou a proč poslanci navrhnou takovou úpravu. Také charakterizují podmínky nároku na dávku, podpůrní dobu a výši.

Poslední kapitola se bude týkat výplaty zmíněných dávek. Vyjmenuji, jaké orgány mají oprávnění dávky vyplácet a uvedu rozdíly ve výplatě jednotlivých dávek. Především se pokusím vysvětlit způsob a postup v podávání žádostí o dávky a co všechno musí pojištěnec zařídit, aby mu dávka byla vyplacena. Uvedu, jaké tiskopisy a potvrzení potřebuje a kdo úkony provádí. Na to se zaměřím v jednotlivých podkapitolách věnovaných každé dávce zvlášť. Dále sdělím, jak se postupuje v případě souběhu nároku na více dávek.

2 Nemocenské pojištění

System sociálního zabezpečení se v České republice dělí na tři pilíře. Těmito pilíři jsou sociální pojištění, sociální zaopatření a sociální pomoc. Nemocenské pojištění, ještě s dalšími druhy, a to důchodovým a zdravotním pojištěním, se v České republice zařazuje pod sociální pojištění. Sociální pojištění je povinný finanční systém, kterým se občan zajišťuje pro případ budoucí sociální události. Sociální událost je skutečnost, která vznikne nezávisle na vůli subjektu a se kterými právními normy spojují vznik, zánik nebo změnu práv a povinností. Sociální události jsou takové životní situace, které když nastanou způsobí osobě nežádoucí a nepříznivé následky. Ty se projevují v ekonomickém a sociálním statusu člověka.¹

Nemocenské pojištění je v České republice koncipováno jako systém, který pokrývá ztrátu na výdělku. Systém je určen ekonomicky činným osobám, které dočasně ztratily schopnost výdělečné činnosti v důsledku některé sociální události. Těmi jsou nemoc, úraz, těhotenství či mateřství, nebo potřeba péče. Systém upravuje krátkodobé, či střednědobé dávky, jejichž účelem je zajistit kompenzaci dočasně ušlého příjmu. Je důležité zmínit, že nemocenské pojištění řeší pouze negativní finanční dopady dočasné pracovní neschopnosti na příjem pojištěnce, ne však úhradu výdajů na zdravotní péči. Dávka z nemocenského pojištění je dávkou peněžitou, nárokovou, opakující se a při splnění zákonných podmínek i obligatorní.²

Jak již bylo řečeno, na dávky nemocenského pojištění mají nárok pouze pojištěnci a při splnění podmínek vzniká přímo ze zákona. Systém nemocenského pojištění je financován z pojistného na nemocenské pojištění. Promítá se zde princip zásluhovosti. To je právě odraz toho, že nárok na dávku mají pouze osoby, které jsou výdělečně činné, z toho pojištěné, a díky této činnosti a odvádění pojistného, mají později pokud nastane některá ze sociální události, nárok na poskytnutí dávky.³

Dávek nemocenského pojištění je v současné době podle platné právní úpravy šest, a to nemocenské, ošetrovné, dlouhodobé ošetrovné, peněžitá pomoc v mateřství, dávka otcovské poporodní péče (otcovská) a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Z toho vyplývá,

---

¹ GREGOROVÁ, Zdeňka a kol. *Právo sociálního zabezpečení České republiky a Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. s. 86.

KAHOUN, Vilém. *Sociální zabezpečení: vybrané kapitoly*. 2. aktualizované vydání. Praha: Triton, 2013, s. 25.

² TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 155.

HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 122.

GREGOROVÁ, Zdeňka a kol. *Právo sociálního zabezpečení České republiky a Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. s. 137.

³ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 6., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, s. 196-198.

že dávky nemocenského pojištění se dělí do dvou kategorií, jimiž jsou dávky v nemoci a úrazu a dávky v mateřství.

2.1 Účast na nemocenském pojištění

Účast na nemocenském pojištění vzniká většině pojištěnců obligatorně. Ze zákona je účast spojena s výkonem výdělečné činnosti. Pro vznik pojištění a v důsledku toho nárok na dávku, musí být splněny určité podmínky. Zákon v § 5 stanoví osobní rozsah tzn. že osoba musí být v okruhu pojištěných osob, jimiž jsou podle zákona zaměstnanec nebo osoba samostatně výdělečně činná. Dalšími podmínkami pro vznik pojistného vztahu jsou výkon zaměstnání na území České republiky, nebo v cizině pro zaměstnavatele se sídlem na území České republiky, mít rozhodný příjem a započít pracovní činnost. Pojištění vzniká zaměstnanci dnem, ve kterém započne práci pro svého zaměstnavatele. Pouze splněním všech těchto podmínek vzniká pojistný vztah. V případě výkonu několika zaměstnání, které zakládají povinnost účasti na nemocenském pojištění, je zaměstnanec pojištěn z každého zvlášť.⁴

Účast může být i dobrovolná. Ta se týká osob samostatně výdělečně činných a zahraničních zaměstnanců, kteří podají přihlášku. Nemocenského pojištění jsou účastni i zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce, a to, pokud jejich započitatelný příjem přesáhne v měsíci 10.000 Kč. Ze zaměstnání malého rozsahu vzniká pojištění v těch kalendářních měsících, v nichž částka započitatelného příjmu dosáhla alespoň výše rozhodného příjmu, který v současné době činí 3.500 Kč.⁵

---

⁴ §§ 6, 8 a 10 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
PŘIB, Jan a kol. *Mateřská a rodičovská dovolená*. Praha: Grada Publishing, 2002. s. 55-59.

⁵ KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 139.

§ 5 písm. a) a b), § 6 odst. 1, 2 a 3, § 7a zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

3 Historie nemocenského pojištění a dávek v mateřství

Protože historie nemocenského pojištění se táhne dlouho do minulosti, začnu 19. stoletím, přesněji Taafeho reformou. Tou byl v Rakousko-Uhersku zaveden moderní systém sociálního pojištění. Byly přijata dva důležité zákony týkající se nemoci a úrazu, a to zákon č. 1/1888 ř. z., o pojišťování dělníků pro případ úrazu a zákon č. 33/1888 ř. z., o pojišťování dělníků pro případ nemoci. Zavedl se tím povinný systém sociálního pojištění, zejména pro obyvatele, kteří byli nejvíce ohroženi. Nemocenské pojištění na základě tohoto zákona bylo povinné a pojištěncům se poskytovaly peněžité i věcné dávky. Pojištěné ženy měly nárok na bezplatnou pomoc při porodu, také na léky a léčebné pomůcky. Dále ženám, které porodily byla poskytována peněžité podpora ve výši nemocenského pojištění (60 % denní mzdy) po dobu 4 týdnů ode dne porodu. Následně byl přijat zákon č. 127/1889 ř. z., který zaváděl nemocenské a úrazové pojištění pro horníky. Tyto zákony zavedly povinné veřejnoprávní pojištění.⁶

3.1 Vývoj po vzniku Československa

Po vzniku Československa převzal stát předpisy Rakouska-Uherska a zaváděl i nové zákony. Důležitým krokem bylo sjednotit roztržité systémy sociálního pojištění a rozšířit osobní rozsah, aby bylo zabezpečeno více osob. Určitým předvojem byl zákon č. 242/1922 Sb. z. a n., který zabezpečoval nemocenské pojištění pro horníky, což zahrnovalo mimo jiné bezplatnou lékařskou pomoc, a to i při porodu. Zásadním zákonem v reformě sociálního pojištění byl zákon č. 221/1924 Sb. z. a n., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří. Zde můžeme vidět spojení jedněch z hlavních pojištění v jedno, těmi jsou nemocenské a důchodové. Jednalo se o základní zákon, ze kterého byli pojištěni všichni zaměstnanci, pokud nebyli vysloveně vyloučeni (např. státní zaměstnanci). Z nemocenského pojištění byla poskytována pomoc v mateřství ve výši nemocenského pojištění, šest týdnů před a po porodu. Samy pojištěné ženy i manželky pojištěnců měly nárok na bezplatnou pomoc porodní asistentky či lékaře. Za 2. sv. války došlo ke změnám, ale žádné nebyly velkým zlepšením oproti předchozí úpravě.⁷

---

⁶ KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. V Praze: C. H. Beck, 2007. s. 10-12.

TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 28-30.

⁷ KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. V Praze: C. H. Beck, 2007. s. 13-14.

TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 30-31.

3.2 Vývoj po konci 2. světové války

Po konci 2. světové války stát v zásadě převzal zákonodárství z první republiky. I nadále byla snaha o zdokonalení a větší sjednocení práva sociálního zabezpečení. To se podařilo přijetím nového pokrokového zákona č. 99/1948 Sb. z. a n., o národním pojištění. Vycházel z modelu národního pojištění sira Beveridge z Anglie a plně se jím sjednotila úprava sociálního pojištění. Zákon mimo jiné znamenal zvýšení dávek a skoro úplně zrovnoprávnění nároků dělníků a ostatních zaměstnanců. Upravoval pojištění důchodové a nemocenské, které zahrnovalo případy nemoci a mateřství. Pojištění bylo povinné a vznikalo začátkem výdělečné činnosti. Nemocensky pojištění byli pouze veřejní zaměstnanci, nezaměstnaní a důchodci. Mezi věcné dávky pomoci v mateřství se řadilo mimoústavní ošetřování, ústavní ošetřování a dětská výbava. Byly vypláceny i dávky peněžité, a to porodné a peněžité pomoc v mateřství, která náležela po dobu 18 týdnů.⁸

3.3 Vývoj od roku 1949

Postupně se opouštělo od pojišťovacího principu, tedy systému sociálního pojištění a přecházelo se k systému sociálního zabezpečení. Společenské a politické dění se tak odrazilo i v nových koncepcích sociálního práva. Opět došlo k roztržité právní úpravě. Byl uzákoněn zákon č. 102/1951 Sb., kterým se oddělilo důchodové pojištění od nemocenského. V roce 1951 byla správa nemocenského pojištění převedena na Revoluční odborové hnutí. Nemocenské pojištění bylo upraveno v zákoně č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců. Tento zákon byl následně doplněn z. č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavicích na děti z nemocenského pojištění.⁹

Zákon č. 54/1956 Sb. upravoval dvě dávky v mateřství, a to peněžitou pomoc v mateřství a později i vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Také byla z nemocenského pojištění vyplácena podpora při narození dítěte a přídávky na děti. Tento

---

⁸ TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 32.

KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. V Praze: C. H. Beck, 2007. s. 16.

KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 24.

§ 2, § 26 odst. 2 č. 2 a § 44 zákona č. 99/1948 Sb. z. a n., o národním pojištění, ve znění účinném ke dni 1. 1. 1957

⁹ KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 24.

TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 33.

KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. V Praze: C. H. Beck, 2007. s. 17-18.

zákon byl základem pro nemocenské dávky, což se týkalo i dávek v mateřství, které ale byly dále upravovány samostatně v doplňujících zákonech.¹⁰

Nárok na peněžitou pomoc v mateřství měla žena, která byla v posledních dvou letech před porodem pojištěna alespoň 270 dnů. Podpůrcí doba činila 18 týdnů, z toho 4 týdny před porodem a 14 týdnů po porodu. Peněžitá pomoc v mateřství byla poměrně vysoká. Poskytovala se až do výše 90 % průměrné čisté mzdy. Výše se odvíjela podle délky setrvání v jednom zaměstnání a od čisté denní mzdy. Při nepřerušném zaměstnání v témže podniku do 2 let, byla výše dávky 75 % čisté denní mzdy, pokud v témže podniku pracovala od 2 do 5 let, činila výše dávky 80 % čisté denní mzdy a pokud nad 5 let, výše dávky byla 90 %. Peněžitá pomoc v mateřství byla poskytována jako náhrada pracovního příjmu v období, kdy žena čerpala mateřskou dovolenou.¹¹

V průběhu let až do samostatné revoluce se dávka hodně vyvíjela a mnohokrát byla změněna. Změny se týkaly především podpůrcí doby a výše dávky, ale i oprávněných osob. Délka poskytování se zákonem č. 58/1964 Sb. prodloužila na 22 týdnů po dobu mateřské dovolené. Zpravidla žena nastoupila na mateřskou 4 týdny před porodem, nejdříve tak mohla učinit od 8. týdne. Výše se měnila až od 19. týdne. Pokud žena porodila první dítě, výše činila 40 % čisté denní mzdy („ČDM“), u druhého dítěte 50 % ČDM a u třetího a dalšího 60 % ČDM. Pokud žena porodila dvě nebo více dětí byla jí dávka poskytována i po uplynutí podpůrcí doby, nejdéle do 35 týdnů a osamělé ženě do 26. týdne od nástupu na mateřskou dovolenou.¹²

Na konci 80. let se poskytování dávky prodloužilo na 28 týdnů po dobu mateřské dovolené. Počátek byl zpravidla od 6. týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od 8. týdne. Pokud žena měla dvě a více dětí, podpůrcí doba se prodloužila z 35 na 37 týdnů. Stejně tak se prodloužila doba poskytování pro ženy, kterým se narodilo mrtvé dítě, a to z 12 na 14 týdnů. Bylo rovněž ustanoveno, že doba poskytování nemůže být kratší než 14 týdnů a nemůže skončit před uplynutím 6. týdne po porodu. Výše dávky se ustálila na 69 % z denního vyměřovacího základu. Dávka začala být poskytována i mužům. Prozatím jenom těm, kteří byli osamělí tzn. například ovdovělí, svobodní či rozvedení, nebo pokud matka zemřela. Jim náležela dávka po dobu 31 týdnů ode dne převzetí dítěte.¹³

---

¹⁰ § 11 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění zákona č. 16/1959 Sb. účinném ke dni 31. 3. 1959

¹¹ § 26, 27 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění zákona č. 16/1959 Sb. účinném ke dni 31. 3. 1959

¹² § 3 odst. 1, 4 odst. 4, 5, 6 zákona č. 58/1964 Sb., o zvýšení péče o těhotné ženy a matky, ve znění účinném ke dni 1. 7. 1968

¹³ § 7 odst. 1, 12 odst. 3, 8 odst. 2, 12a zákona č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění zákona č. 51/1987 Sb.

Jak již bylo řečeno, zákon byl doplněn zákonem č. 88/1968 Sb. Upravoval dávky v těhotenství, porodu a mateřství. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství byl upraven tímto zákonem, který nahradil úpravu v zákoně č. 67/1965 Sb., o některých změnách v nemocenském pojištění, který novelizoval zákon. č 54/1956 Sb. Vyrovnávací příspěvek byl stanoven další dávkou nemocenského pojištění. Účelem dávky bylo dorovnat příjem ušlý ženě v důsledku toho, že v souvislosti se svým těhotenstvím či mateřstvím byla převedena na jinou práci, protože je těmto ženám zakázána nebo je to třeba dle lékařského posudku. Tedy stejný jako doposud. Stejně tak byl příspěvek poskytován nejdéle do konce 9. měsíce po porodu. Zakázané práce byly stanoveny vyhláškou Ministerstva zdravotnictví.¹⁴

3.4 Vývoj po roce 1989

Po převratu v roce 1989 byla potřeba zásadní reforma systému sociálního zabezpečení. Co se týče nemocenské pojištění, bylo převedeno ze správy odborů k České správě sociálního zabezpečení. Na přelomu 20. a 21. století docházelo k velkým reformám v oblasti sociálního zabezpečení. Zatímco k úpravě důchodového pojištění došlo již v roce 1995, k přijetí nové úpravy nemocenského pojištění došlo až po přelomu tisíciletí. K velkým změnám došlo v oblasti nemocenského pojištění v roce 2006. V tom roce byl schválen zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Tento zákon měl nabýt účinnosti od 1. 1. 2007. Nicméně byl schvalován poměrně obtížně a zdlouhavě a jeho původní účinnost byla dvakrát posunuta, nejprve na 1. 1. 2008 a poté definitivně k 1. 1. 2009. Do 31. 12. 2008 tak existovaly dva platné zákony, a to zákon č. 54/1956 Sb. a zákon č. 187/2006 Sb. Od nové právní úpravy se očekávala komplexnost a také se jím více sjednotila regulace nemocenského pojištění. Pro nemocensky pojištěné osoby, tj. zaměstnance, osoby ve služebním poměru a osoby samostatně výdělečně činné, začal platit víceméně jednotný systém. Původně byly poskytovány čtyři dávky, a to nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, ošetrovné a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. K těm se v roce 2018 přidaly nové dávky, dlouhodobé ošetrovné a dávka otcovské poporodní péče. Podrobnou úpravou se budu zabývat již v samostatných kapitolách věnovaných jednotlivým dávkám.¹⁵

---

¹⁴ § 4 zákona č. 67/1965 Sb., o některých změnách v nemocenském pojištění

§ 150 odst. 2 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 308/2006 Sb. účinném ke dni 1. 1. 2007

¹⁵ PŘÍB, Jan. *Zákon o nemocenském pojištění: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, xv, 303 s. Komentáře Wolters Kluwer. s. XI-XII.

PŘÍB, Jan. Nová úprava nemocenského pojištění. In: *Právní rozhledy* [online]. 12/2006 s. II. [cit. 3. 3. 2021]. Dostupné online na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgzpxa4s7gez6427nfuq&groupIndex=0&rowIndex=0#>

4 Peněžítá pomoc v mateřství

Peněžítá pomoc v mateřství je dávka nahrazující ušlý příjem, který nastal v důsledku těhotenství a raného mateřství. V důsledku této sociální události nastává překážka v práci a matka dítěte ztrácí příjem za dříve vykonávanou práci. Je v zájmu společnosti poskytnout jí finanční podporu v rámci sociálního zabezpečení. Stát by měl adekvátním finančním ohodnocením podporovat lidi v tom, aby založili rodinu a nemuseli mít zároveň strach z úbytku či nedostatku peněz. S příchodem dítěte nesporně přijdou i zvýšené náklady. Dávka by tudíž měla být v odpovídající výši.¹⁶

Dávka je poskytována po dobu mateřské dovolené a jejím účelem je, aby se matka (ale třeba i otec, případně jiný pojištěnec) mohla plně soustředit na ukončení těhotenství a začátek mateřství a nemusela řešit existenční problémy. Peněžítá pomoc v mateřství v současné podobě pokrývá nejen těhotenství a rané mateřství, ale i péči o novorozené dítě téměř do půl roku věku dítěte.¹⁷

4.1 Podmínky nároku na dávku

Podmínky nároku na dávku jsou stanoveny v § 32 zákona. Těmito podmínkami jsou existence pojištění příp. ochranné lhůty, čekací doba a v neposlední řadě nástup na peněžitou pomoc v mateřství. Nárok na dávku vzniká v případě, že podmínky pro vznik nároku na dávku jsou splněny v době pojištění.¹⁸

Podmínka existence pojištění či ochranné lhůty musí být splněna v době nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Existencí pojištění se rozumí, že pojištěnec je v době nástupu nemocensky pojištěn, a to buď ze započaté výdělečné činnosti nebo v případě osoby samostatně výdělečně činné dobrovolnou účastí na nemocenském pojištění a odváděním příslušných částek. Ochranná lhůta je stanovena v zákoně o nemocenském pojištění v § 15 odst. 2, který stanoví, že peněžítá pomoc v mateřství náleží též, jestli po zániku pojištění došlo k nástupu na peněžitou pomoc v mateřství v ochranné lhůtě. Tato lhůta činí u žen, jejichž pojištění zaniklo v době těhotenství, 180 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění. Nestanoví-li se ochranná lhůta podle podmínek popsaných výše, činí ochranná lhůta 7 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění. Pokud však pojištění trvalo kratší dobu než 180, je v tomto případě ochranná lhůta

---

¹⁶ KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 67-68, 143-144.

KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. 2. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2013. s. 81.

¹⁷ KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 144.

§ 195 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

pouze tolik kalendářních dnů, kolik dnů trvalo pojištění. Ochranná lhůta tedy znamená lhůtu, po kterou osoba, resp. pojištěnec má stále nárok na dávku, i když v době vzniku sociální události již není nemocensky pojištěn.¹⁹

Nárok na dávku má:

- Matka
  - Pojištěnka, která dítě porodila
  - Těhotná pojištěnka, která nastoupila na peněžitou pomoc v mateřství, nejdříve počátkem osmého týdne před očekávaným dnem porodu
- Pojištěnec
  - Osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů, a to na základě rozhodnutí příslušného orgánu (rozhodnutím příslušného orgánu se myslí například rozhodnutí o svěřeni do péče, rozhodnutí soudu o osvojení dítěte, jmenování fyzické osoby poručníkem dítěte a další)
  - Osoba, která pečuje o dítě, jehož matka zemřela
- Otec dítěte nebo manžel ženy, která dítě porodila
  - Pojištěnec, který o dítě pečuje z důvodu závažného dlouhodobého onemocnění matky, nebo protože matka byla uznána dočasně práce neschopnou
  - Pojištěnec, pokud s matkou dítěte uzavřel písemnou dohodu

Z toho vyplývá, že nárok na dávku nemá jen matka dítěte, ale i jiné osoby. Nicméně musí se vždy jednat o pojištěnce tzn. osobu, která vykonává činnost, z níž ji vzniká povinnost účasti na nemocenském pojištění. V posledních třech letech, tj. od roku 2018 do roku 2020 bylo celkem 1 774 665 výplat peněžité pomoci v mateřství a dohromady bylo vyplaceno 30.086.250.177 Kč. Z celkového počtu výplat bylo vyplaceno mužům za tyto 3 roky stabilně pod 1 %, a to přesně v roce 2018 0,92 %, v 2019 0,99 % a v 2020 0,88 %. Můžeme vidět, že i nadále v raném období opatruje dítě spíše žena. To, že na mateřskou odchází více ženy je opodstatněno i tím, že je důležité, aby si dítě vytvořilo pouto s matkou a sehrává zde roli i to, že žena většinou kojí. I proto si myslím, že na začátku života dítěte by s ním měla zůstat matka. Přesto jsem za vyváženost a narušení stereotypu, kdy se o dítě stará primárně žena.²⁰

---

¹⁹ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ § 38 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Oddělení komunikace ČSSZ a tiskové oddělení MPSV *Tři roky pomáhá otcovská novopečeným tatínkům*. Praha, 2021. [cit. 4.3.2021]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/01_02_2021_Tri_roky_otcovske+.pdf/789e5152-af4d-0a5d-b2ae-82f09a999b2c

Čekací dobu stanoví zákon v § 32 odst. 2. Čekací dobou se rozumí doba, po kterou musí být pojištěnec nemocensky pojištěn před tím, než nastane sociální událost, kvůli které bude čerpat dávku nemocenského pojištění. Zákon stanoví, že podmínkou nároku na dávku je účast pojištěnce na pojištění alespoň po dobu 270 dnů v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Nárok může být také uplatňován z více pojištění. V tomto případě musí být podmínka splněna v každém z těchto pojištění. Osoba samostatně výdělečně činná musí kromě obecné čekací doby splnit podmínku účasti na nemocenském pojištění v rozsahu alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce přede dnem počátku podpůrčí doby. Smysl stanovení podmínky čekací doby jako jedné z podmínek nároku na dávku je jednak stanovit povinnost povinné doby pojištění předtím, než nastane sociální událost, resp. vznikne nárok na výplatu dávky nemocenského pojištění. Tímto se uplatňuje snaha přimět pojištěnce, aby si svůj nárok „předplatil“. Ne ve smyslu, že by si pojištěnec odkládal peníze a ty mu poté, co nastane doba výplaty dávky, byly vypláceny, ale ve smyslu, že si osoba platí nemocenské pojištění. Zároveň se chrání systém nemocenského pojištění před zneužitím. Čekací doba se nedá odvodit od ženy, která dítě porodila. Každá osoba, která chce nastoupit na peněžitou pomoc v mateřství, musí být sama pojištěna.²¹

Do doby účasti na pojištění se také započítává doba studia na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole nebo konzervatoři, přičemž tato doba musí být považována za soustavnou přípravu na budoucí povolání pro účely důchodového pojištění, pokud bylo studium úspěšně zakončeno. Soustavnou přípravou na budoucí povolání se považuje studium na střední škole, vysoké škole a vyšší odborné škole v České republice, s výjimkou dálkového, distančního, večerního a kombinovaného studia, pokud je dítě v době takového studia výdělečně činné, nebo pobírá podporu v nezaměstnanosti, nebo podporu při rekvalifikaci, a studia za trvání služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů nebo vojáků z povolání.²²

4.2 Podpůrčí doba

Délka podpůrčí doba u peněžité pomoci v mateřství je:

- 28 týdnů u pojištěnky, která dítě porodila
- 37 týdnů u pojištěnky, která porodila zároveň dvě nebo více dětí
- 22 týdnů u pojištěnců, kteří dítě neprodili

---

²¹ KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 144.

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

²² § 21 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

§ 32 odst. 4 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

- 31 týdnů u pojištěnců, kteří dítě neporodili a pečují zároveň o dvě nebo více dětí

U osob, které dítě nebo děti neporodí a následně je převzmou do péče se podpůrčí doba krátí o šest týdnů. Těchto šest týdnů představuje dobu, kdy žena nastoupí před očekávaným dnem porodu na peněžitou pomoc v mateřství, tedy kdy je ve vysokém stupni těhotenství.

Ke zkrácení podpůrčí doby může dojít i v jiném případě. Pojištěnka si volí den nástupu na peněžitou pomoc v mateřství v rozmezí od 8. do 6. týdne před očekávaným dnem porodu. V případě, že se žena rozhodne pracovat až do porodu, na což má nárok, si musí uvědomit, že i v tomto případě začíná podpůrčí doba běžet počátkem 6. týdne před očekávaným dnem porodu a nemá nárok na dávku. V praxi tedy může nastoupit později, nicméně tímto dnem dochází k zahájení běhu podpůrčí doby, tj. podpůrčí doba běží počátkem šestého týdne před očekávaným dnem porodu, i když prakticky žena stále pracuje. To znamená, že podpůrčí doba běží, ale dávka peněžité pomoci v mateřství se nevyplácí, protože by se zde nenahrazoval žádný ušlý příjem.²³

Pokud již matka čerpala peněžitou pomoc v mateřství a dítě je poté převzato do náhradní péče, započítává se tato délka čerpání i pojištěnci, který dítě převzal, s výjimkou šestinedělí. V případě, že se matce znovu začne vyplácet peněžitá pomoc v mateřství, započítává se do její podpůrčí doby doba, po kterou byla dávka vyplácena pojištěnci, který převzal dítě do péče. Takovým pojištěncem se rozumí podle zákona osoba, která o dítě pečuje a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila, pokud matka dítěte nemůže nebo nesmí o dítě pečovat pro závažné onemocnění, nebo pokud tato osoba s matkou uzavřela písemnou dohodu, že bude pečovat o dítě.²⁴

Podpůrčí doba začíná nástupem na peněžitou pomoc v mateřství. Nástup nastává dnem, který si pojištěnka určí v období před očekávaným dnem porodu, nejdříve od počátku osmého týdne do počátku šestého týdne. V případě, že si těhotná žena nestanoví tento den nestanoví, nastává den nástupu na peněžitou pomoc v mateřství počátkem šestého týdne před očekávaným dnem porodu. Dále dnem porodu, pokud k němu dojde před počátkem podpůrčí doby, který si žena zvolila, nebo před dnem počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu a také dnem převzetí dítěte do péče.

V případě, že si pojištěnka určí nástup na peněžitou pomoc v mateřství v období od počátku 8. týdne do počátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu a porod nastane dříve tzn. dojde k předčasnému porodu a pojištěnka v té době ještě nenastoupila na peněžitou pomoc

---

²³ *Peněžitá pomoc v mateřství*. Česká správa sociálního zabezpečení [online]. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/penezita-pomoc-v-materstvi>

²⁴ § 34 odst. 3 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

v mateřství, nebo naopak porodí později, než bylo očekáváno, nemají tyhle skutečnosti vliv na délku podpůrčí doby tzn. že se podpůrčí doba nezkracuje ani neprodlužuje.²⁵

Podpůrčí doba končí uplynutím stanovené délky podpůrčí doby. Nejpozději však dnem dosažení 1 roku věku dítěte, či 7 let v případě převzetí do péče.²⁶

Podpůrčí doba nesmí u ženy, která porodila činit méně než 14 kalendářních týdnů a nesmí končit před uplynutím 6 týdnů po dnu porodu. Jestliže dítě zemře před uplynutím podpůrčí doby, končí podpůrčí doba uplynutím 2 týdnů ode dne úmrtí dítěte v případě, že podpůrčí doba neuplyne dříve.²⁷

4.3 Výše dávky

Výše dávky je 70 % denního vyměřovacího základu za kalendářní den. Denní vyměřovací základ se stanoví tak, že se započitatelný příjem zúčtovaný v rozhodném období vydělí počtem kalendářních dnů připadající na rozhodné období. Započitatelným příjmem se rozumí veškerý příjem podléhající odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, nejčastěji se jedná o úhrn hrubé mzdy. Rozhodným obdobím je 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla sociální událost. V případě, že činnost, ze které vzniká pojištění netrvala před vznikem sociální události 12 kalendářních měsíců, je rozhodným obdobím období od vzniku pojištění do konce kalendářního měsíce, který předchází měsíci, v němž vznikla sociální událost. Pro výpočet dávky se skutečný denní vyměřovací základ musí dále redukovat. Pro výpočet peněžité pomoci v mateřství se do částky první redukční hranice počítá 100 %, z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 60 % a z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se počítá 30 %. K částce nad třetí redukční hranici se již nepřihlíží. Nastává otázka, zdali výše 70 % denního vyměřovacího základu je dostatečná a nemělo by tak dojít alespoň k malému zvýšení, které by nepochybně mnoha rodinám mohlo finančně pomoci.²⁸

4.4 Posuzování zdravotního stavu

Zdravotní stav ženy posuzuje ošetřující lékař. Pro účely poskytování dávky je lékař povinen stanovit očekávaný den porodu; potvrdit, že pojištěnka porodila a potvrdit den porodu, pokud se ženě nevyplácí dávka před dnem porodu tzn. nastoupila na peněžitou pomoc

---

²⁵ KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 145.

²⁶ § 34 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

²⁷ § 35 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

²⁸ § 18 odst. 1, 3 a 21 a 37 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

v mateřství až dnem porodu; potvrdit, že matka nemůže nebo nesmí o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění.²⁹

4.5 Přerušlení výplaty peněžité pomoci v mateřství

Peněžítá pomoc v mateřství se nevyplácí matce dítěte za dobu, po kterou má na základě písemně uzavřené dohody nárok na peněžitou pomoc v mateřství pojištěnec, s nímž matka dítěte uzavřela tuto dohodu; pojištěnci za dobu, po kterou bylo dítě ze zdravotních důvodů převzato do zdravotnického zařízení lůžkové péče a pojištěnec v této době vykonává práci, či samostatnou výdělečnou činnost, ze které je peněžítá pomoc v mateřství vyplácena; pojištěnci za dobu, po kterou nemůže nebo nesmí o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění a je proto uznán dočasně práce neschopným a dítě bylo z tohoto důvodu v péči jiné osoby; za dobu, po kterou pojištěnka nepečuje o narozené dítě a dítě bylo z tohoto důvodu svěřeno do péče nahrazující péči rodičů, nebo do lůžkové péče u poskytovatele zdravotních služeb, nebo do zařízení poskytující nepřetržitou péči o tyto děti; pojištěnci za dobu, po kterou bylo dítě v zařízení poskytujícím nepřetržitou péči o tyto děti z jiných než zdravotních důvodů na straně dítěte či pojištěnce.³⁰

Pominou-li důvody pro které se peněžítá pomoc v mateřství nevyplácěla, pokračuje se ve výplatě dávky, popřípadě se zahájí její výplata, až do uplynutí podpůrní doby. Pojištěnci se prodlužuje podpůrní doba o dobu, po kterou se mu peněžítá pomoc v mateřství nevyplácěla, pokud dítě bylo ze zdravotních důvodů převzato do zdravotnického zařízení lůžkové péče nebo v případě, že pojištěnec nemohl o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění a byl uznán dočasně práce neschopným. Doba, po kterou nebyla peněžítá pomoc v mateřství vyplácena se započítává do podpůrní doby, tzn. podpůrní doba se neprodlužuje, v případě, že matka uzavře dohodu o péči s otcem dítěte nebo s manželem, také pokud je dítě svěřeno do péče nahrazující péči rodičů, a pokud bylo dítě v zařízení poskytující nepřetržitou péči o tyto děti z jiných než zdravotních důvodů.

Výplata dávky nelze přerušit během podpůrní doby před koncem šestinedělí, což souvisí s ochranou zdravotního stavu ženy po porodu a poskytnutím času na zotavení po porodu. Dále výplata nesmí být kratší než 14 týdnů v případech, kdy je dítě svěřeno do péče nahrazující péči rodičů, nebo do lůžkové péče u poskytovatele zdravotních služeb a kdy bylo dítě v zařízení poskytující nepřetržitou péči o tyto děti z jiných než zdravotních důvodů. Pokud matka uzavře dohodu o péči s otcem dítěte nebo se svým manželem, musí tato doba činit více než

---

²⁹ § 67 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ § 36 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

7 kalendářních dnů. V opačném případě se tomuto pojištěnci peněžité pomoci v mateřství nevyplácí.³¹

---

³¹ § 36 odst. 2, 3 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
PŘIB, Jan. Co potřebujeme vědět o novele zákona o nemocenském pojištění? *Právo a rodina*, 2012, roč. 14, č. 2, s. 4-5.

5 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství je dávkou, která pokrývá snížení příjmu ženy v případě, že je zaměstnankyně převedena na jinou práci. Může se tak stát, buď na základě lékařského posudku, nebo protože těhotná zaměstnankyně, zaměstnankyně kojící nebo do devátého měsíce od porodu koná práci, která je těmto ženám zakázána (podrobný seznam těchto prací je uveden ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví). Tato dávka může být a je poskytována výhradně ženám, protože převedením na jinou práci se chrání zdraví ženy a dítěte. Těhotenství a mateřství je považováno za sociální událost, a to sociální událost nemocenského pojištění a z toho důvodu je snížení příjmů pokrýváno ze systému nemocenského pojištění.³²

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství má své základy a oporu v zákoně o nemocenském pojištění a v zákoníku práce. Zákaz diskriminace z důvodu pohlaví nalezneme v zákoníku práce § 16 odst. 2. Ženy tudíž nesmí být diskriminovány, pokud z důvodu těhotenství nebo mateřství, nemohou vykonávat svou práci na 100 %, a to z důvodu ochrany zdraví ženy i dítěte. Dále se diskriminací z důvodu pohlaví zabývá antidiskriminační zákon (zákon č. 198/2009 Sb.). Ten uvádí, že za diskriminaci z důvodu pohlaví se považuje i diskriminace z důvodu těhotenství, mateřství nebo otcovství. Pracovní podmínky, které mohou ohrožovat zaměstnankyni jsou upraveny v zákoníku práce. Těmi mohou být například práce v noci, a pokud o to zaměstnankyně požádá musí být převedena na jinou práci. Stát tak pomocí zákoníku práce zasahuje do soukromoprávního vztahu za účelem ochrany veřejného zdraví a zvýšené ochrany těhotné ženy.³³

Co se týká práva Evropské unie reguluje tuto oblast čl. 33 odst. 2 Listiny základních práv EU, který říká, že každý má právo na ochranu před propuštěním z důvodu spojeného s mateřstvím. Dále najdeme úpravu ochrany a bezpečnosti těhotných žen a žen po porodu ve směrnici Rady 92/85/EHS, jejímž hlavním účelem je uskutečnění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo těch, které kojí. Tato směrnice byla přijata na základě Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství a také na základě rámcové směrnice 89/391/EHS. Směrnice 92/85 je ochranná a uvádí se v ní, že těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně krátce

---

³² KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 145.

KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. 2. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2013. s. 75-76.

³³ § 2 odst. 4 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. 2. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2013. s. 73-75.

BURDOVÁ, Eva, Zdeněk SCHMIED a Marta ŽENÍŠKOVÁ. *Těhotenství, mateřská a rodičovská dovolená*. Praha: ASPI, 2008, s. 40.

po porodu nebo kojící musí být v mnoha ohledech považovány za zvlášť ohrožené rizikové skupiny, a proto musí být přijata opatření s ohledem na jejich bezpečnost a zdraví. Ochrana by ale neměla vyústit v nepříznivé zacházení s těmito ženami na trhu práce. Některé činnosti mohou pro tyto ženy představovat rizika spočívající ve vystavení nebezpečným látkám, postupech nebo pracovních podmínkách. Zakazuje se tedy vystavení působení ohrožujících činitelů. Taková rizika se z tohoto důvodu hodnotí a výsledky musí být sděleny zaměstnankyním či jejich zástupcům. Pokud takovéto hodnocení odhalí riziko pro bezpečnost nebo zdraví zaměstnankyně, musí být přijato opatření k její ochraně. Směrnice určuje i minimum délky trvání mateřské dovolené a opatření k zákazu výpovědi. Opatření pro organizaci práce týkající se ochrany zdraví těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících by se míjela účinkem, pokud by nebyla doprovázena zachováním práv vyplývajících z pracovní smlouvy, a to včetně zachování odměny. Také z toho důvodu byla směrnice přijata. Smysl přijetí vysvětluje ve své judikatuře i Evropský Soudní dvůr, a to tak, že musí být ochráněna biologická situace ženy a má se předcházet narušení vztahu mezi ženou a dítětem. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství má tak své opodstatnění. Žena nemá být těhotenstvím a mateřstvím znevýhodňována.³⁴

5.1 Podmínky nároku na dávku

Podmínkami nároku na dávku jsou účast na nemocenském pojištění, převedení na jinou práci a snížení započitatelného příjmu, který nastane bez zavinění zaměstnankyně v důsledku tohoto převedení. Žena by neměla nárok na dávku v případě, že si sama sníží pracovní úvazek tzn. že dojde k poklesu příjmu z vlastní vůle. Nárok na tuto dávku má pouze zaměstnankyně, ne osoba samostatně výdělečně činná.

Nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, za splnění podmínek stanovených v zákoně o nemocenském pojištění, má:

- těhotná zaměstnankyně, která je převedena na jinou práci, protože práce, kterou předtím konala je buď zakázána těhotným ženám podle zvláštních právních předpisů (těmito zvláštním právními předpisy jsou zákoník práce, služební zákon či vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 180/2015 Sb.), nebo o převedení rozhodne ošetřující lékař z důvodu ohrožení jejího těhotenství

---

³⁴ Směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň (desátá směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS). Document 31992L0085. In: *EUR-Lex* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:31992L0085>
KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. 2. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2013. s. 73.

- zaměstnankyně, která je v období do konce devátého měsíce po porodu převedena na jinou práci, protože práce, kterou předtím konala, je podle zvláštních právních předpisů těmto ženám zakázána, nebo podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře stávající práce ohrožuje její zdraví či mateřství
- zaměstnankyně, která kojí a je převedena na jinou práci, protože práce, kterou předtím konala, je podle zvláštních právních předpisů zakázána, nebo podle rozhodnutí ošetřujícího lékaře ohrožuje její zdraví nebo schopnost kojení.³⁵

Převedením na jinou práci se také rozumí snížení množství požadované práce a pracovního tempa, zproštění výkonu některých prací, přeložení k výkonu práce do jiného místa, nebo převedení na jiné pracoviště a zákaz výkonu práce v noci. Nárok na dávku zaniká znovu převedením na původní práci, nebo porodem.³⁶

5.2 Podpůrčí doba

Dávka se vyplácí za kalendářní dny, v nichž trvá převedení na jinou práci. Vyplácí se nejdéle do počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu. Poté má již žena nárok na peněžitou pomoc v mateřství. Po porodu se poskytuje nejdéle do konce devátého měsíce a u žen, které kojí, po celou dobu kojení.

Dávka se nevyplácí za ty kalendářní dny, kdy zaměstnankyně byla dočasně práce neschopná, ošetřovala dítě mladší 10 let nebo o tohle dítě pečovala, případně pečovala o jiného člena domácnosti, měla pracovní volno bez náhrady příjmu, měla neomluvenou nepřítomnost v práci, účastnila se stávky, nebo byla na mateřské, či rodičovské dovolené.³⁷

5.3 Výše dávky

Výše vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství činí rozdíl mezi denním vyměřovacím základem před převedením zaměstnankyně na jinou práci a průměrným započitatelným příjmem připadající na jeden kalendářní den po převedení na jinou práci.³⁸

5.4 Posuzování zdravotního stavu

O tom, zda je nutné, aby byla žena převedena na jinou práci může rozhodnout ošetřující lékař, pokud stávající práce ohrožuje její těhotenství, zdraví, mateřství či schopnost kojení a také poskytovatel pracovnělékařských služeb, jestliže vyšetřením zjistí důvody pro převedení

³⁵ § 42 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 146.

KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. 2. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2013. s. 76.

³⁷ § 43 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

³⁸ § 44 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

těhotné pojištěnky, pojištěnky do konce devátého měsíce po porodu nebo té, která kojí. Rozhodnutí se vydává na předepsaném tiskopise.³⁹

---

³⁹ § 73 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

6 Otcovská poporodní péče (otcovská)

Otcovská poporodní péče patří k nejnovějším dávkám nemocenského pojištění. Byla zavedena novelou č. 148/2017 Sb., která novelizuje zákon o nemocenském pojištění s účinností ode dne 1. 2. 2018. Specifikem dávky je, že nastoupit na otcovskou může pouze muž.⁴⁰

Dávka otcovské poporodní péče je pojímána podobně jako peněžitá pomoc v mateřství, nicméně v mnoha ohledech se liší. Na rozdíl od peněžité pomoci v mateřství není nárok na dávku převoditelný na ženu, což souvisí s účelem otcovské. Hlavním účelem dávky je posílení vazby mezi dítětem a oběma rodiči v brzkých týdnech života, rozvoj vztahů v rámci rodiny, podpora a motivace otce k zapojení se do péče o novorozené dítě a kompenzace ucházejícího příjmu otce z důvodu péče o novorozence a matku. Smyslem otcovské je umožnit osobní fyzickou péči o novorozené dítě. Dávka nemá být jen odměnou za navázání vztahu otce s dítětem, ale aspoň částečnou náhradou příjmu. Nárok na otcovskou vzniká i v případě, kdy jsou matka, dítě, nebo oba ze zdravotních důvodů umístěni ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče a pojištěnec může i tak dávku čerpat. V tomhle případě by ale dávka ztrácela na svém účelu, jelikož by pro otce bylo obtížnější posilovat vazbu s dítětem a zapojit se do plnohodnotné péče o novorozence. Z této novelizace tak lze vyvodit snahu přiblížit otcovi péči o dítě a podpořit matku v již tak nelehké období, kterým poporodní doba určitě je.⁴¹

Pro vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy se v důvodové zprávě novely zákona uvádí, že pokud otec chce pečovat současně s matkou o narozené dítě, nemá nárok na žádnou finanční podporu ze systému sociálního zabezpečení. Právní úprava dávek, které se týkají finanční podpory rodičů při péči o dítě je regulována tak, že finanční podporu, ať už peněžitou pomoc v mateřství (systém nemocenského pojištění) nebo rodičovský příspěvek (systém sociálního zabezpečení), může čerpat vždy jen jeden z rodičů pečující o dítě a není možný souběh těchto dvou dávek. Vzhledem k těmto okolnostem se zákonodárci rozhodli navrhnout zavést do systému nemocenského pojištění novou dávku otcovské poporodní péče neboli otcovskou.⁴²

Zavedení otcovské vytvoří možnost pro muže se podílet na péči o malé děti a o domácnost. Mohou tak rozvíjet své rodičovské schopnosti a zároveň nepřijdou o jistotu výdělku. Novelou zákona by se zavedením nové dávky, která je určena pouze otcům, mělo poukázat na potřebu skloubit pracovní a rodinný život. Pokud zaměstnanec, který chce

⁴⁰ KAISEROVÁ, Veronika. Otcovská dovolená od 1. 2. 2018. *Rodinné listy*, 2/2018, s. 14-15.

⁴¹ KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris. s. 146-147.

⁴² Novela zákona č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=821&CT1=0>

nastoupit na dávku otcovské poporodní péče, požádá, bude mu zaměstnavatelem poskytnuta rodičovská dovolená. Těmto zaměstnancům bude podle zákoníku práce poskytnuta stejná právní ochrana jako zaměstnankyním, které jsou na mateřské dovolené. Tato ochrana se týká například zákazu výpovědi ze strany zaměstnavatele či zákazu okamžitého zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem.⁴³

Předpokladem dávky je pozitivní sociální dopad na rodiny s novorozenci. Finančním pozitivem je nepřerušovaný přínos peněžních prostředků do rodiny, jelikož na straně otce bude i nadále příjem, a to otcovská, který mu nahradí ucházející mzdu, nebo plat alespoň z části. V případě, že v minulosti řešili situaci čerpáním dovolené, tak budou moci od tohoto konání upustit, ušetřit si dovolenou za toto období a zapojit se do péče o novorozené dítě a poskytnout pomoc matce. Jelikož výše dávky činí 70 % denního vyměřovacího základu, naskytuje se zde otázka, zdali nebude i takovýto zásah do příjmů pro některé rodiny zásadní. V kombinaci s tím, že matka má také omezený příjem, může být i nepatrný zásah do rozpočtu pro některé rodiny podstatný. Přínos dávky nefinančního rázu spočívá především v možnosti navázat vyšší citovou vazbu dítěte a otce, ve větším rodičovském sebevědomí a dále otevření se možností vyrovnané péče o dítě mezi rodiči, které mohou vést k lepším šancím matky na uplatnění se na trhu práce v budoucnosti. Pozitivní dopad můžeme očekávat i u matky dítěte z důvodu vyšší psychické podpory ze strany otce dítěte. Z dlouhodobého hlediska se předpokládá, že větší zapojení otců do péče o novorozence podpoří jejich zapojení do aktivního rodičovství, které by mohlo mimo jiné vést k omezování stereotypů, kdy se o dítě stará výhradně matka. Zavedení dávky by tedy mělo vést k větší rovnosti mezi mužem a ženou a k omezení diskriminace žen v pracovní sféře. Společnost je nastavena tak, že ženy se mají starat o domácnost a děti a je od nich očekáváno, že nastoupí na mateřskou (rodičovskou) dovolenou. Zatímco muž je živitel rodiny a je očekáváno, že ji zajistí finančně. Stereotyp, kdy matka odchází na mateřskou, či rodičovskou dovolenou, dokládá i odpověď ministerstva práce a sociálních věcí na žádost o poskytnutí informace o výši vyplaceného rodičovského příspěvku a peněžité pomoci v mateřství za rok 2019. Ve vyjádření uvádějí, že v roce 2019 šlo za měsíc 49,3 tis. výplat peněžité pomoci v mateřství ženám a 0,5 tis. výplat mužům. Co se týče rodičovského příspěvku, tak průměrně v měsíci bylo 279,9 tis. příjemců této dávky žen a 5 tis. mužů. Což podporuje tvrzení, že ženy stále častěji odcházejí na mateřskou (rodičovskou) dovolenou.⁴⁴

---

⁴³ § 53 odst. 1 písm. d) a 55 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů Novela zákona č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=821&CT1=0>

⁴⁴ Novela zákona č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=821&CT1=0>

Skupina poslanců minulý rok podala návrh na novelu zákona, který by se mohl dotknout i dávky otcovské poporodní péče. Zákon měl nabýt účinnosti v červenci 2020, nicméně do dnešního dne je zákon stále k projednání v Poslanecké sněmovně. Předpokládaná změna se týká především prodloužení období, v němž může být dávka poskytována v případě, že bylo dítě hospitalizováno v období prvních šesti týdnů života. Od dávky se očekávalo větší zapojení otců do výchovy dítěte, posílení vazby, pomoc matce. Podle dosavadního zkoumání a zkušenosti s využíváním dávky otcovská plní účel, pro který byla zavedena. Od doby zavedení této dávky bylo vyplaceno celkem 763.970.798,00 Kč. Z toho v roce 2018 221.446.285,00 Kč, v roce 2019 273.292.357,00 Kč a v roce 2020 269.232.156,00 Kč.⁴⁵

Problém nastává v situaci, kdy je dítě v období prvních 6 týdnů ode dne narození hospitalizováno. I v takovéto situaci totiž otcovská náleží, nicméně je zjevné, že nemůže zcela plnit svůj účel. Týká se to hlavně možnosti otce spolupodílet se na péči o novorozené dítě, na chodu domácnost apod. V některých případech může být omezena možnost fyzického kontaktu s dítětem, který je u novorozenců jedním ze základních způsobů vytváření psychické a emoční vazby s rodiči. Proto poslanci navrhuji přihlédnout k těmto poznatkům a zajistit, aby v případě, kdy je dítě hospitalizováno ze zdravotních důvodů na straně dítěte nebo matky, mohl otec nastoupit na otcovskou i později, a to v době, kdy dítě není hospitalizováno, i když tato doba přesahuje období šestinedělí. Nicméně se i nadále zachová možnost volby. To znamená, že otec může v prvních šesti týdnech od porodu čerpat otcovskou i za podmínky, že je dítě hospitalizováno. A v případě, že taková situace nastane, ale otec si nepřeje v té době pobírat otcovskou, protože se rozhodne s dítětem navázat vztah až v domácím prostředí, bude mu to umožněno. Otec by tak měl mít k dispozici časový úsek šesti týdnů, kdy dítě není hospitalizováno a v němž by mohl na otcovskou nastoupit, i když doba přesahuje prvních 6 týdnů od narození. Fakticky by šlo jen o posun výplaty v čase.⁴⁶

Rodičovský příspěvek a peněžitá pomoc v mateřství r. 2019. Č.j. MPSV 2020-80369. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2020. [cit. 1.3.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/1387269/%C4%8Dj.+MPSV+2020-80369+Rodi%C4%8Dovsk%C3%BD+p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvek+a+pen%C4%9B%C5%BEit%C3%A1+pomoc+v+mate%C5%99stv%C3%AD+r.+2019.pdf/3ed25306-0394-3f03-161e-447f3475a8d2>

⁴⁵ Novela zákona č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=821&CT1=0>

Výdaje na dávky nemocenského pojištění. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 4.3.2021]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30850&pvo=SZB03&u=v380_VUZEMI_97_19#w=

Oddělení komunikace ČSSZ a tiskové oddělení MPSV *Tri roky pomáhá otcovská novopečení tatínkům*. Praha, 2021. [cit. 4.3.2021]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/01_02_2021_Tri roky otcovske+.pdf/789e5152-af4d-0a5d-b2ae-82f09a999b2c

⁴⁶ Novela zákona č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=821&CT1=0>

Způsob, jakým by byla zajištěna možnost nástupu na otcovskou po uplynutí 6 týdnů ode dne porodu v případě hospitalizace dítěte v tomto období by se odvíjela podle toho, či hospitalizace dítěte trvala i nadále ke dni skončení období 6 týdnů ode dne porodu, nebo nikoli. V prvním případě, kdy ke konci 6 týdne po dni porodu trvá hospitalizace dítěte, se bude postupovat následovně: zjistí se počet kalendářních dnů, po které bylo dítě v prvních 6 týdnech hospitalizováno. A po stejný počet dnů může poté otec nastoupit na otcovskou po propuštění dítěte z hospitalizace. Z důvodu možnosti delší doby hospitalizace, se stanoví omezovací klauzule, a to tak, že nastoupit na otcovskou bude možné jen do jednoho roku věku dítěte. Například, dítě v pátém týdnu po porodu hospitalizují a otec ještě nenastoupil na otcovskou. Dítě bude v nemocnici 14 dnů a lhůta na nástup v tomto případě uplyne v době hospitalizace. Jelikož z prvních 6 týdnů života bylo dítě hospitalizováno týden, bude mít otec dobu 1 týdne od propuštění na nástup na otcovskou. V druhém případě, kdy ke konci 6 týdne po dni porodu hospitalizace dítěte netrvala, klasické období pro nástup na otcovskou, tj. 6 týdnů ode dne porodu, se prodlouží o počet dnů odpovídající počtu dnů hospitalizace dítěte v období šestinedělí. Příklad: dítě v prvních osmi dnech bude hospitalizováno. Těchto osm dnů se přičte k 6 týdnům, které jsou již poskytnuty pro nástup na otcovskou. Za den hospitalizace se bude považovat i den přijetí a propuštění dítěte. Důležité je zmínit, že i nadále jako doposud ke vzniku nároku na dávku postačí, pokud pojištěnec v takto nově vymezeném období na otcovskou nastoupí. To, že podpůrní doba, po kterou se otcovská poskytuje, toto nové období případně překročí, není podstatné.⁴⁷

S novými podmínkami vzniká potřeba potvrdit dobu hospitalizace dítěte ošetřujícím lékařem. Toto potvrzení je nezbytné pro zjištění délky období, v němž může pojištěnec nastoupit na otcovskou i po uplynutí šestinedělí.⁴⁸

6.1 Podmínky nároku na dávku

Podmínkami nároku na dávku otcovské poporodní péče jsou účast na nemocenském pojištění a nástup na otcovskou. U zaměstnance stačí být účasten na pojištění, jelikož otcovská je navržena jako dávka krátkodobá. Z toho důvodu není vyžadována podmínka čekací doby, jako v případě peněžité pomoci v mateřství. Ta je nutná u osoby samostatně výdělečně činné a zahraničního zaměstnance. Čekací doba u OSVČ je účast na pojištění alespoň 3 měsíce

---

⁴⁷ Sněmovní tisk 695 Novela z. o nemocenském pojištění [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [cit. 3.3.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=695>
Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=695&CT1=0>

⁴⁸ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=695&CT1=0>

bezprostředně předcházející dni nástupu na otcovskou. U zahraničního zaměstnance je to stejné. Zahraniční zaměstnanec i OSVČ musí podat přihlášku u OSSZ a zahraniční zaměstnanec musí být i dobrovolně účasten důchodového pojištění. U otcovské neplyne ochranné lhůta. Muž má tak nárok na dávku jen z pojištění, tj. pokud skončí pojištění, nemá na dávku nárok.⁴⁹

Nárok na otcovskou má pojištěnec, který buď pečuje o dítě, jehož je otcem, anebo, který pečuje o dítě, které převzal do péče nahrazující péči rodičů, a to na základě rozhodnutí příslušného orgánu. V tomto případě dítě ke dni převzetí do péče nesmí přesáhnout 7 let věku. Na otcovskou má nárok muž v případě, že na nic nastoupí v období do šesti týdnů ode dne narození dítěte nebo převzetí do péče. Otcovská náleží pojištěnci jen jednou i v případě, že pečuje o více dětí narozených současně, nebo více dětí převzatých do péče současně. Nárok na otcovskou nemají pojištěnci ve vazbě, výkonu trestu odnětí svobody a výkonu zabezpečovací detence.⁵⁰

6.2 Podpůrčí doba

Podpůrčí doba činí 1 týden. Začíná dnem nástupu na otcovskou. Nástup na otcovskou nastává dnem, který si určí pojištěnec, a to v 6 týdnech ode dne narození dítěte, nebo převzetí dítěte do péče. Podpůrčí doba se nepřerušuje. Dávka náleží po celou dobu podpůrčí doby i v případě, že dítě zemře před uplynutím doby. Podpůrčí doba může skončit dříve v případě, že je dítě umístěno do zařízení poskytující nepřetržitou péči o dítě z jiných než zdravotních důvodů na straně dítěte nebo matky. Podpůrčí doba tak končí dnem umístění dítěte do tohoto zařízení. Obdobně se postupuje i v případě, že je dítě svěřeno do péče nahrazující péči rodičů.⁵¹

6.3 Výše dávky

Výše dávky činí 70 % denního vyměřovacího základu za kalendářní den. Pro výpočet výše dávky otcovské poporodní péče se používá stejný postup jako pro výpočet výše peněžité pomoci v mateřství.⁵²

---

⁴⁹ § 38a zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů KAISEROVÁ, Veronika. Otcovská dovolená od 1. 2. 2018. *Rodinné listy*, 2/2018, 14-15. Novela zákona č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=821&CT1=0>

⁵⁰ § 38a zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ § 38b zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

⁵² § 38c zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

7 Výplata dávek

Nárok na výplatu dávky vzniká splněním podmínek pro vznik nároku na dávku a na její výplatu a uplatněním nároku na výplatu. Na rozdíl od nároku na dávku, který nezaniká, nárok na výplatu dávky zaniknout může. Stane se tak uplynutím tří let ode dne, za který dávka náleží. Hlavní kompetence jsou svěřeny Okresním správám sociálního zabezpečení, především, co se týká příslušnosti k rozhodování o dávkách a jejich výplatě. Dávka se vyplácí na základě písemné žádosti, čímž osoba uplatňuje nárok na dávku a také její výplatu. Žádost se ve většině případů uplatňuje na předepsaném tiskopise. Dávka se vyplácí zpětně, nejpozději do 1 měsíce následujícího po dni, v němž byl stanovený doklad potřebný pro výplatu dávky doručen orgánu, který dávku vyplácí a způsob si určuje příjemce. Žádost se podává u zaměstnavatele, týká-li se to zaměstnanců, a to i zaměstnanců v ochranné lhůtě, u Okresní správy sociálního zabezpečení, jde-li o osoby samostatně výdělečně činné, zahraničního zaměstnance a zaměstnance v ochranné lhůtě, pokud jejich bývalý zaměstnavatel zanikl a u služebního útvaru, týká-li se to příslušníků a v neposlední řadě u věznice, jde-li o odsouzené osoby. Každá z dávek má své odlišnosti ve způsobu podávání žádosti. Příslušná k výplatě dávek je Okresní správa sociálního zabezpečení. Dále mohou dávky vyplácet příslušné služební útvary, týká-li se to příslušníků a věznice, jde-li o odsouzené osoby.⁵³

7.1 Peněžité pomoci v mateřství

Žádost o dávku peněžité pomoci v mateřství se podává buď u zaměstnavatele, který poté předá žádost OSSZ, nebo přímo u místně příslušné Okresní správy sociálního zabezpečení v případě osoby samostatně výdělečně činné. Žádost se podává na předepsaném tiskopise, který vydá ošetřující lékař – gynekolog, pokud žádá těhotná pojištěnka nebo pojištěnka, která porodila dítě a na tiskopis lékař potvrdí očekávaný den porodu nebo skutečný den porodu. Jiný pojištěnec, než těhotná žena nebo žena, která dítě porodila, uplatňuje nárok na výplatu dávky také na předepsaném tiskopise. Těmito pojištěnci mohou být pojištěnec, který pečuje o dítě, jehož matka zemřela, pojištěnec, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů, a další. V těchto případech je pro výplatu třeba osvědčit potřebné skutečnosti, a to rozhodnutím o svěřením do péče nahrazující péči rodičů, písemnou dohodou, nebo lékařským posudkem potvrzujícím, že matka není schopna se kvůli zdravotním problémům starat o dítě. Pokud je

---

⁵³ § 46, 108, 109 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. b), 110 odst. 3 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
CHVÁTALOVÁ, Iva. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 108.

potřeba pro výplatu dávky osvědčit potřebné skutečnosti, dávka se vyplatí až po osvědčení. Po uplynutí doby poskytování peněžité pomoci v mateřství je výplata dávky ukončena.

Pojištěnec se může nároku na výplatu dávky vzdát. A to tím, že podá písemné prohlášení plátcí dávky. Pojištěnka, která dítě porodila se může vzdát dávky nejdříve po uplynutí 14 kalendářních týdnů podpůrčí doby a zároveň se výplaty nelze vzdát dříve, než uplyne šestinedělí. Vzdáním se nároku zaniká nárok na výplatu dávky až do konce podpůrčí doby. V prohlášení pojištěnec uvádí den, od kterého se vzdává nároku na výplatu.⁵⁴

7.2 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

V případě vyrovnávacího příspěvku se žádost podává na předepsaném tiskopise u zaměstnavatele, který ji poté předá příslušné Okresní správě sociálního zabezpečení. Na tiskopise je potvrzení o tom, že žena byla z důvodu těhotenství, nebo ochrany mateřství převedena na jinou práci, než kterou konala do té doby. Potřeba převedení ženy na jinou práci se může také potvrdit rozhodnutím ošetřujícího lékaře. Pro výplatu dávky se musí potvrdit potřebné skutečnosti, a to zaměstnavatel učiní potvrzením na předepsaném tiskopise. Uvádí se den, kdy došlo k převedení na jinou práci, dosavadní práce a práce, na kterou byla žena převedena, důvod převedení a den, kdy bylo převedení ukončeno. Zaměstnavatel potvrzením osvědčí výši započitatelného příjmu a počet dnů, za které se vyrovnávací příspěvek nevyplácí, pokud existují. Těmito dny mohou být například dny, kdy žena byla na mateřské dovolené, byla dočasně práce neschopnou, ošetřovala dítě mladší 10 let.⁵⁵

7.3 Dávka otcovské poporodní péče

Žádost se podává na předepsaném tiskopise. Vyplácí-li se dávka po převzetí dítěte do péče, je třeba osvědčit skutečnost, že žadatel převzal dítě do péče. Zaměstnanec podává žádost u zaměstnavatele a osoba samostatně výdělečně činná u Okresní správy sociálního zabezpečení, u které je registrována, po skončení podpůrčí doby. Obdobně jako u dávky peněžité pomoci v mateřství se pojištěnec může vzdát otcovské, a to na základě písemného prohlášení. Výplata dávky nelze přerušit a nelze ji čerpat po jednotlivých dnech.⁵⁶

---

⁵⁴ § 47, 97, 109 odst. 2, 4, 110 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁵ § 97, 109 odst. 2, 7, 43 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁶ § 47, 97, 109 odst. 2, 8 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
Otcovská [online]. Česká správa sociálního zabezpečení. [cit. 26. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/otcovska>

7.4 Souběh nároků na výplatu dávek

Zákon o nemocenském pojištění řeší, jak se má postupovat v případě, že osoba má současně nárok na více dávek nemocenského pojištění najednou. Pro tyto případy zákon stanoví hierarchii dávek. Pokud se podíváme jen na dávky v mateřství a otcovství, zákon stanoví, že peněžité pomoci v mateřství má přednost před nárokem na výplatu ostatních dávek a nárok na výplatu otcovské má přednost před nárokem na výplatu nemocenského, ošetřovného a dlouhodobého ošetřovného. Dalo by se z toho vyvodit, že zákon připisuje dávám spojeným s péčí o novorozené děti velkou váhu. V případě, že vznikne z více pojištění nárok na výplatu různých dávek, nesmí být úhrn dávek za kalendářní den vyšší, než by činila výše nemocenského z denního vyměřovacího základu ve výši třetí redukční hranice. Činí-li úhrn dávek více než tato hranice, snižuje se tak, aby tuto výši nepřesáhl. Dávky se snižují v tomto pořadí: ošetřovné, nemocenské a dlouhodobé ošetřovné. Netýká se to peněžité pomoci v mateřství, ta se nesnižuje.

Pokud je v případě, který je popsán výše jednou z dávek otcovská, nesmí být úhrn dávek za kalendářní den vyšší, než by činila výše otcovské z denního vyměřovacího základu ve výši třetí redukční hranice. Je-li úhrn dávek vyšší, snižují se dávky v tomto pořadí: ošetřovné, nemocenské, dlouhodobé ošetřovné a až poté otcovská, a to tak, aby úhrn nepřesáhl výši otcovského vypočteného z denního vyměřovacího základu ve výši třetí redukční hranice.⁵⁷

---

⁵⁷ § 48 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

8 Závěr

Dávky v mateřství, oproti jiným dávkám nemocenského pojištění, od začátku účinnosti nové právní úpravy, kterou je zákon č. 187/2006 Sb., neprochází velkými změnami. Dalo by se říci, že jedinou velkou změnou bylo zavedení dávky nové, dávky otcovské poporodní péče. Právní úprava je tedy poměrně stálá a jasná. Nynější právní úprava je oproti předešlé ucelená. Do roku 2006 byly dávky v mateřství zakotveny v několika předpisech a právní úprava byla velmi nepřehledná. Bakalářskou práci jsem zpravovala za účelem ucelení přehledu o dávkách v mateřství a otcovství ze systému nemocenského pojištění. Jednotlivé kapitoly bakalářské práce jsem se snažila strukturovat jasně, pochopitelně a tak, aby na sebe vzájemně navazovaly.

V mé bakalářské práci jsem si kladla otázku, zda by se výše peněžité pomoci v mateřství neměla změnit. Rodičovský příspěvek se v nedávné době také zvyšoval, proto si myslím, že by bylo dobré tomu vyrovnat i peněžitou pomoc v mateřství, která rodičovskému příspěvku ve většině případů předchází. Myslím si, že raný věk dítěte může být finančně stejně náročný, jako pozdější batolecí věk. Lze namítnout, že existují i jiné dávky z dalších systémů sociálního zabezpečení, jako například přídavek na dítě, příspěvek na bydlení nebo příspěvek na živobytí. Nicméně ne všichni na ně dosahují, i když jejich příjem může být objektivně nedostatečný. Pokud si stát přeje, aby se zvýšila porodnost, tak by měl nastavit adekvátní oporu v systému dávek, a to především těch, které nahrazují příjem. A těmi peněžítá pomoc v mateřství, otcovská i vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, který dorovná ztrátu příjmu, jsou. Dávka plní svůj účel, a to nahradit příjem pojištěnce nebo pojištěnci, kteří jsou na mateřské dovolené. I přesto mám za to, že by se výše mohla mírně zvýšit. Je pochopitelné, že stát nemůže nahradit předchozí příjem v plné výši. Nicméně v rámci principu sociální solidarity, který se zde promítá, by se výše peněžité pomoci mohla zvýšit například na 72 % denního vyměřovacího základu, jako je tomu od určitého dne u nemocenské. Dávky jsou placeny z pojistného na nemocenské pojištění. Výdajů bylo dlouhodobě méně a rozpočet byl v plusu. Od roku 2018 byla zavedena otcovská a také se začaly zvyšovat výdaje na peněžitou pomoc v mateřství. Od roku 2019 se snížila sazba pojistného na 2,1 % a toho roku byl rozpočet poprvé za dlouhou dobu v mínusu. Pro zvýšení peněžité pomoci by tak bylo třeba upravit nemocenský zákon a promítlo by se to i do státního rozpočtu, jehož výdaje by se zvýšily, což by se muselo zahrnout do zákona o státním rozpočtu.

Vyrovnávací příspěvek splňuje svůj účel. Myslím, že právní úprava je dostatečná i v rámci plnění unijních standardů.

Otcovská si dle mého názoru našla své místo mezi mateřskými dávkami. Věřím, že snad přispěje ke zrovnoprávnění postavení mužů a žen při výchově a péči o děti. Zákonodárci zavedením otcovské udělali dobrý a vstřícný krok ke zlepšení postavení žen na poli pracovního práva a mohlo by to zlepšit pracovní uplatnění žen za podmínek, kdy se žena současně stará o malé dítě, ale přeje si rozvíjet i svou kariéru. Navrhovaná úprava zákona je určitě dobrý krok, aby otcovská mohla lépe plnit svůj účel, a to posílit vazbu mezi rodičem a dítětem a více zapojit otce do výchovy dítěte.

U výplaty dávek hrají velkou roli zaměstnavatelé, kteří mají evidenční a oznamovací úlohu, a okresní správy sociálního zabezpečení, které přijímají žádosti o dávky, které následně vyplácejí. OSSZ by na základě své odbornosti měly poskytovat informace zaměstnavatelům i pojištěncům, aby mohli správně plnit své povinnosti a mohly jím být vypláceny dávky.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

1. KOLDINSKÁ, Kristina, TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Academia iuris.
2. PŘIB, Jan. *Zákon o nemocenském pojištění: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, xv, 303 s. Komentáře Wolters Kluwer.
3. RÁKOSNÍK, Jakub a Igor TOMEŠ. *Sociální stát v Československu: právně-institucionální vývoj v letech 1918-1992*. Praha: Auditorium, 2012.
4. KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. 2. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2013.
5. GREGOROVÁ, Zdeňka a kol. *Právo sociálního zabezpečení České republiky a Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita, 2018.
6. TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2005.
7. HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
8. KOLDINSKÁ, Kristina. *Sociální právo*. V Praze: C. H. Beck, 2007.
9. CHVÁTALOVÁ, Iva. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012.
10. KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 6., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015.
11. KAHOUN, Vilém. *Sociální zabezpečení: vybrané kapitoly*. 2. aktualizované vydání. Praha: Triton, 2013.
12. BURDOVÁ, Eva, Zdeněk SCHMIED a Marta ŽENÍŠKOVÁ. *Těhotenství, mateřská a rodičovská dovolená*. Praha: ASPI, 2008.
13. PŘIB, Jan a kol. *Mateřská a rodičovská dovolená*. Praha: Grada Publishing, 2002.

Právní předpisy

1. Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců
3. Směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň (desátá směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS). Document 31992L0085. In: *EUR-Lex* [online]. [cit. 2020-02-

- 26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:31992L0085>
4. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=695&CT1=0>
  5. Novela zákona č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=821&CT1=0>
  6. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
  7. Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
  8. Zákon č. 99/1948 Sb. z. a n., o národním pojištění
  9. Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce
  10. Zákon č. 67/1965 Sb., o některých změnách v nemocenském pojištění
  11. Zákon č. 58/1964 Sb., o zvýšení péče o těhotné ženy a matky
  12. Zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění

Internetové zdroje

1. Novela zákona č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=821&CT1=0>
2. *Žádost o dávku otcovské poporodní péče (otcovskou)* [online]. Česká správa sociálního zabezpečení. [vid. 24.2.2021]. Dostupné z: <https://eportal.cssz.cz/web/portal/-/tiskopisy/zdopp>
3. *Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství* [online]. Česká správa sociálního zabezpečení. [vid. 24.2.2021]. Dostupné z: <https://eportal.cssz.cz/web/portal/-/tiskopisy/zvptm>
4. *Peněžitá pomoc v mateřství*. Česká správa sociálního zabezpečení [online]. [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/penezita-pomoc-v-materstvi>
5. Rodičovský příspěvek a peněžitá pomoc v mateřství r. 2019. Č.j. MPSV 2020-80369. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2020. [cit. 1.3.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/1387269/%C4%8D.j.+MPSV+2020->

- [80369+Rodi%C4%8Dovsk%C3%BD+p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvek+a+pen%C4%9B%C5%BEit%C3%A1+pomoc+v+mate%C5%99stv%C3%AD+r.+2019.pdf/3ed25306-0394-3f03-161e-447f3475a8d2](https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=695)
6. Sněmovní tisk 695 Novela z. o nemocenském pojištění [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [cit. 3.3.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=695>
  7. Výdaje na dávky nemocenského pojištění. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 4.3.2021]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30850&pvo=SZB03&u=v380_VUZEMI_97_19#w=
  8. Oddělení komunikace ČSSZ a tiskové oddělení MPSV *Tři roky pomáhá otcovská novopečeným tatínkům*. Praha, 2021. [cit. 4.3.2021]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/01_02_2021_Tri_roky_otcovske+.pdf/789e5152-af4d-0a5d-b2ae-82f09a999b2c
  9. *Otcovská* [online]. Česká správa sociálního zabezpečení. [cit. 26. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/otcovska>

Články z odborných časopisů

1. KAISEROVÁ, Veronika. Otcovská dovolená od 1. 2. 2018. *Rodinné listy*, 2/2018.
2. PŘÍB, Jan. Nová úprava nemocenského pojištění. In: *Právní rozhledy* [online]. 12/2006 s. II. [cit. 3. 3. 2021]. Dostupné online na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgzpxa4s7gezf6427nfuq&groupIndex=0&rowIndex=0#>
3. PŘÍB, Jan. Co potřebujeme vědět o novele zákona o nemocenském pojištění? *Právo a rodina*, 2012, roč. 14, č. 2.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá dávkami v mateřství a otcovství, které jsou součástí systému nemocenského pojištění. Těmi jsou peněžité pomoci v mateřství, dávka otcovské poporodní péče a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Cílem je vypracovat ucelený přehled o dávkách, také charakterizovat a popsat jednotlivé dávky. Důležitou oporou je zde zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, který dávky reguluje. Zda je právní úprava vyhovující, zjistím rozбором historických zákonů. Obsahem práce bude vysvětlit, co je systém nemocenského pojištění a za jakých podmínek na něm vzniká účast. Dále rozeberu historii a vývoj. U jednotlivých dávek analyzuji jejich účel, podmínky nároku, podpůrní dobu a výši.

Abstract

This bachelor thesis describes various maternity and paternity benefits, namely the Child allowance, paternal postpartum care benefit and compensatory benefit during pregnancy and maternity. All these benefits are the part of the Czech health benefits system. The aim of the thesis is to provide comprehensive survey on how the benefit system works and how a person can claim individual maternity and paternity benefits. This study is founded on the Act No. 187/2006 Coll. Sickness Insurance which regulates the benefits. In order to evaluate the efficiency of this law I am going to analyse it and compare it with the historical laws. The thesis will also be looking into the history and development of sick insurance thorough the period of its existence. The individual benefits will be closely looked into and analysed regarding their purpose, entitlement, duration, and amount.

Seznam klíčových slov

Dávky v mateřství

Peněžitá pomoc v mateřství

Dávka otcovské poporodní péče

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství

Nemocenské pojištění

List of Keywords

Maternity benefits

Maternity allowance

Paternity postpartum care benefit

Pregnancy and maternity compensatory allowance

Sickness insurance

Seznam příloh

Příloha č. 1 Žádost o dávku otcovské poporodní péče (otcovskou)

Příloha č. 2 Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Příloha č. 3 Žádost o peněžitou pomoc v mateřství

Příloha č. 1 Žádost o dávku otcovské poporodní péče (otcovskou)⁵⁸

Evidenční štítek

**Žádost o dávku otcovské poporodní péče
(otcovskou)**

Zaměstnanec
  osvč

A. Údaje o žadateli

Příjmení Jméno Datum narození Rodné číslo¹⁾

Ulice Číslo domu Obec PSČ Stát

B. Údaje o zaměstnavateli

Název zaměstnavatele

Ulice Číslo domu Obec PSČ Stát

C. Údaje o dítěti²⁾

Příjmení Jméno Datum narození Rodné číslo¹⁾

D. Žádost a prohlášení pojištěnce

Z důvodu péče o dítě²⁾ žádám o výplatu otcovské od³⁾:

O otcovskou žádám jako⁴⁾

otec dítěte

pojištěnec, který převzal dítě do péče na základě rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče nebo rozhodnutí orgánu uvedeného v ust. § 38 písm. a) až e) a g) až l) zákona č. 187/2006 Sb., dne:⁵⁾

Otcovskou žádám vyplatit následujícím způsobem:

Poukazáním na můj účet v ČR

Předčíslí Číslo účtu Kód banky Specifický symbol

Poukazáním na účet u banky v cizině

IBAN Číslo účtu

Název účtu příjemce Typ ID banky ID kód banky

Název peněžního ústavu

Ulice Číslo domu Obec PSČ Stát

Poštovní poukázkou na adresu v ČR

Ulice Číslo domu Obec PSČ

V průběhu podpůrčí doby³⁾ jsem osobně vykonával samostatnou výdělečnou činnost⁶⁾ ve dnech:

Prohlašuji, že údaje v žádosti jsou pravdivé a že ohlásím všechny rozhodné skutečnosti, které by měly vliv na výplatu dávky nebo zánik nároku na dávku (např. výkon zaměstnání či výkon samostatné výdělečné činnosti, umístění dítěte do zařízení poskytujícího nepřetržitou péči o děti z jiných než zdravotních důvodů na straně matky nebo dítěte, svěřeni dítěte do péče jiné osobě), a to do 8 dnů ode dne, kdy jsem se o těchto skutečnostech dozvěděl.

Jsem si vědom, že jsem povinen vrátit částky, které bych neprávem přijal.

.....
Datum a podpis pojištěnce

⁵⁸ Žádost o dávku otcovské poporodní péče (otcovskou) [online]. Česká správa sociálního zabezpečení. [vid. 24.2.2021]. Dostupné z: <https://portal.cssz.cz/web/portal/-/tiskopisy/zdopp>

E. Záznamy zaměstnavatele

Zaměstnanec opět začal vykonávat zaměstnání dne

Zaměstnanec poslední den podpůrčí doby³⁾ odpracoval

 hodin

Pracovní doba, která připadala na poslední den podpůrčí doby³⁾, činila podle rozvrhu směn zaměstnance

 hodin

Zaměstnanec měl v průběhu podpůrčí doby³⁾ vykonávat zaměstnání (měl na toto období plánované směny)

 ano ne⁴⁾

Pokud zaměstnanec v průběhu podpůrčí doby³⁾ vykonával zaměstnání, uveďte, zda odpracoval všechny plánované směny

 ano ne⁴⁾

Zaměstnanec pracoval v průběhu podpůrčí doby³⁾ ve dnech:

.....
Datum, razítko a podpis zaměstnavatele

Pro záznamy OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno, nebo jiného příslušného orgánu nemocenského pojištění

Poučení

Žádost podávají zaměstnanci u svého zaměstnavatele, který ji po skončení podpůrčí doby neprodleně předá s doplněnými údaji příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (služebnímu orgánu či útvaru). Osoby dobrovolně nemocensky pojištěné podávají tuto žádost po uplynutí podpůrčí doby u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení.

V případě převzetí dítěte do péče na základě rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče nebo rozhodnutí orgánu uvedeného v ust. § 38 písm. a) až e) a g) až i) zákona č. 187/2006 Sb., může žádost o otcovskou uplatnit i pojištěnka, která dítě převzala do péče.

U dítěte narozeného v cizině je třeba vždy doložit doklad prokazující otcovství (např. rodný list).

Upozornění

Otcovská se poukazuje na účet příjemce dávky u peněžního ústavu v České republice. Uveďte též specifický symbol, je-li k Vašemu číslu přidělen. Na žádost pojištěnce se otcovská vyplácí v hotovosti prostřednictvím držitele poštovní licence, tj. poštovní poukázkou. Náklady této dávky platí příjemce dávky. Na základě žádosti pojištěnce se otcovská vyplácí do ciziny jen na účet pojištěnce u banky v cizině. Náklady této výplaty platí příjemce dávky. V tomto případě je třeba uvést číslo účtu ve tvaru IBAN, název účtu příjemce, název, adresu a stát banky v cizině, ID kód banky a typ ID banky (např. BIC SWIFT kód).

¹⁾ Není-li rodné číslo přiděleno, uvede se evidenční číslo pojištěnce nebo datum narození.

²⁾ V případě vícečetného porodu (převzetí více dětí do péče současně) náleží dávka jen jednou, a to na péči o dítě, které pojištěnec uvedl.

³⁾ Podpůrčí doba je doba, po kterou lze poskytovat otcovskou; činí jeden týden bez přerušení. Jestliže je dítě umístěno v zařízení poskytujícím nepřetržitou péči o děti z jiných než zdravotních důvodů na straně dítěte nebo matky, končí podpůrčí doba dnem umístění dítěte do takového zařízení. Obdobně končí podpůrčí doba, pokud rodiče o dítě přestali pečovat a dítě bylo z tohoto důvodu svěřeno do péče nahrazující péči rodičů.

⁴⁾ Hodící se označte x.

⁵⁾ K žádosti je nutno doložit pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu.

⁶⁾ Vyplní osoba dobrovolně nemocensky pojištěná, tj. osoba samostatně výdělečně činná nebo zahraniční zaměstnanec. U těchto osob se nevyplňuje část E. tiskopisu (záznamy zaměstnavatele).

2 1 8 6 5 0 2 8 3 5

strana 2
ČSSZ - 89 631 0
1/2018

Příloha č. 2 Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství⁵⁹

Evidenční štítek	Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
A. Osobní údaje zaměstnankyně	
Příjmení a jméno:	
Rodné číslo ¹⁾ :	<input type="text"/>
Adresa trvalého pobytu:	
Zaměstnavatel:	
1. Podle mého lékařského vyšetření nastane u jmenované porod pravděpodobně dne ..... ²⁾	
2. Porod nastal dne ..... ²⁾	
..... Razítko poskytovatele zdravotních služeb, jmenovka a podpis ošetřujícího lékaře (gynekologa)	
B. Důvod převedení na jinou práci	
1. Potvrzení zaměstnavatele	
Zaměstnankyně koná práci	
Tato práce je těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a kojícím ženám zakázána – viz položka	
..... seznamu prací zakázaných těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu, kojícím ženám v ustanovení § 2 až 4 vyhl. č. 180/2015 Sb.	
Datum	..... Razítko a podpis zaměstnavatele
2. Rozhodnutí ošetřujícího lékaře / poskytovatele pracovnílékařských služeb	
Zaměstnankyně nekoná práci zakázanou těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu, kojícím ženám, koná však práci	
Tato práce podle rozhodnutí poskytovatele pracovnílékařských služeb po rozhodnutí ošetřujícího lékaře	
ze dne	ohrožuje její: ☐ těhotenství ³⁾
	☐ zdraví ³⁾
	☐ mateřství ³⁾
	☐ schopnost kojení ³⁾
Datum	..... Razítko poskytovatele zdravotních služeb, jmenovka a podpis ošetřujícího lékaře / lékaře poskytovatele pracovnílékařských služeb
 5 4 7 8 4 5 3 7 8 1	¹⁾ Není-li přiděleno rodné číslo, uvede se evidenční číslo pojištění nebo datum narození. ²⁾ Vyplní se podle toho, zda jde o těhotnou ženu, matku do konce devátého měsíce po porodu nebo o kojící ženu. Ošetřující lékař vyplní bod A. a potvrdí své rozhodnutí v bodě B 2. Lékař poskytovatele pracovnílékařských služeb potvrdí své rozhodnutí v bodě B 2 o tom, že jsou dány důvody uvedené v § 42 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb. ³⁾ Hodící se označte X.
	CSSZ – 89 626 7 I/2016

⁵⁹ Žádost o vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství [online]. Česká správa sociálního zabezpečení. [vid. 24.2.2021]. Dostupné z: <https://portal.cssz.cz/web/portal/-/tiskopisy/zvptm>

C. Potvrzení zaměstnavatele o převedení na jinou práci

- Zaměstnankyně byla převedena na jinou práci pro ni vhodnou³⁾ .....
Zaměstnankyni byly upraveny pracovní podmínky spočívající
- ve snížení množství požadované práce a pracovního tempa, popřípadě zproštění výkonu některých prací³⁾⁴⁾
  - v přeložení výkonu práce do jiného místa nebo převedení na jiné pracoviště³⁾
  - ve zproštění výkonu noční práce³⁾
- Těhotná zaměstnankyně činná v uměleckém oboru byla převedena na jinou práci .....
protože z důvodu těhotenství nemůže veřejně vystupovat.³⁾

Ode dne .....

Zaměstnankyně dosahuje bez svého zavinění nižšího započitatelného příjmu, než před tímto převedením na jinou práci.

Datum .....

Razítko a podpis zaměstnavatele

D.

Uplatňuji nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Prohlašuji, že ohlásím všechny rozhodné skutečnosti, které by měly vliv na výplatu dávky nebo zánik nároku na dávku, a to do 8 dnů ode dne, kdy jsem se o těchto skutečnostech dozvěděla.

Jsem si vědoma, že jsem povinna vrátit částky, které bych neprávem přijala.

Tuto dávku žádám vyplatit způsobem:

poukazáním na můj účet číslo ..... kód banky .....³⁾

další údaje (viz Upozornění) .....

poštovní poukázkou na adresu .....³⁾

Datum .....

Podpis zaměstnankyně

³⁾ Hodící se označte x.

⁴⁾ Za snížení množství požadované práce a pracovního tempa nelze považovat zkrácení pracovního úvazku.

Poučení

Nesouhlasí-li pojišťovna s rozhodnutím ošetřujícího lékaře (poskytovatele zdravotních služeb) uvedeným v části B 2, že dosavadní práce ohrožuje její těhotenství, zdraví, mateřství nebo schopnost kojení, může podat do tří pracovních dnů ode dne doručení rozhodnutí návrh na jeho přezkoumání ošetřujícímu lékaři (poskytovateli zdravotních služeb), který rozhodnutí vydal. Pokud ošetřující lékař (poskytovatel zdravotních služeb) návrhu na přezkoumání rozhodnutí nevyhoví v plném rozsahu, postoupí do pěti pracovních dnů spis s návrhem na přezkoumání příslušnému krajskému úřadu, který udělil oprávnění k poskytování zdravotních služeb (§ 49 zákona č. 373/2011 Sb., v platném znění).

Návrh na přezkoumání rozhodnutí ošetřujícího lékaře (poskytovatele zdravotních služeb) nemá odkladný účinek.

Upozornění

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství se poukazuje na účet příjemce dávky u peněžního ústavu v České republice. Uvedte též specifický symbol, je-li k Vašemu číslu účtu přidělen. Na žádost pojišťovny se vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství vyplácí v hotovosti prostřednictvím držitele poštovní licence, tj. poštovní poukázkou. V případě výplaty dávky v hotovosti poštovní poukázkou hradí náklady za doručení příjemce dávky. Na základě žádosti pojišťovny se vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství vyplácí do ciziny jen na účet pojišťovny u banky v cizině. Náklady této výplaty platí příjemce dávky. V tomto případě je třeba uvést číslo účtu ve tvaru IBAN, název účtu příjemce, název, adresu a stát banky v cizině, Id kód banky a typ Id banky (např. BIC SWIFT kód).

Příloha č. 3 Žádost o peněžitou pomoc v mateřství

Evidenční štítek

Žádost o peněžitou pomoc v mateřství

A. Potvrzení lékaře

Příjmení a jméno pojištěnky: .....

Rodné číslo¹⁾: .....

Adresa trvalého pobytu: .....

Podle mého lékařského vyšetření nastane u jmenované porod pravděpodobně dne .....

Porod nastal dne .....²⁾

Datum .....

.....
Razítko poskytovatele zdravotních služeb,
jmenovka a podpis ošetřujícího lékaře (gynekologa)

B. Žádost o dávku – vyplní pojištěnka

Na peněžitou pomoc v mateřství jsem nastoupila (nastoupím) dne: .....

Název a adresa zaměstnavatele: .....

Naposledy jsem vykonávala zaměstnání dne: .....

Naposledy jsem osobně vykonávala samostatnou výdělečnou činnost dne: .....

Prohlašuji, že ohlásím všechny rozhodné skutečnosti, které by měly vliv na výplatu dávky nebo zánik nároku na dávku (např. svěření dítěte do péče jiné osoby, lůžkové péče, vystřídání se v péči o dítě, úmrtí dítěte, nástup do zaměstnání, výkon samostatné výdělečné činnosti, dobu poskytování odměny pěstouna druhému z manželů nebo z poručníků od 1.6.2018 apod.), a to do 8 dnů ode dne, kdy jsem se o těchto skutečnostech dozvěděla.

Jsem si vědoma, že jsem povinna vrátit částky, které bych neprávem přijala.

Peněžitou pomoc v mateřství žádám vyplatit způsobem:

poukazáním na můj účet číslo ..... kód banky .....³⁾

další údaje (viz upozornění) .....

poštovní poukázkou na adresu .....³⁾

Datum .....

.....
Podpis pojištěnky

¹⁾ Nemíjí přiděleno rodné číslo, uvede se evidenční číslo pojištěnky nebo datum narození.

²⁾ Vypňuje se jen v případě předčasného porodu před počátkem 6. týdne před pravděpodobným dnem porodu, pokud pojištěnka nepožádala o peněžitou pomoc v mateřství dříve.

³⁾ Hodící se označte X a doplňte.

Poučení

Žádost o peněžitou pomoc v mateřství předkládá zaměstnankyně svému zaměstnavateli, který ji předá příslušné OSSZ (PSSZ, MSSZ Brno) nebo jinému příslušnému orgánu nemocenského pojištění. Osoby dobrovolně nemocensky pojištěné předkládají tuto žádost příslušné OSSZ (PSSZ, MSSZ Brno).

Upozornění

Peněžitá pomoc v mateřství se poukazuje na účet příjemce dávky u peněžního ústavu v České republice. Uvedte též specifický symbol, je-li k Vašemu číslu přidělen. Na žádost pojištěnky se peněžitá pomoc v mateřství vyplácí v hotovosti prostřednictvím držitele poštovní licence, tj. poštovní poukázkou. V případě výplaty dávky v hotovosti poštovní poukázkou hradí náklady za doručení příjemce dávky. Na základě žádosti pojištěnky se peněžitá pomoc v mateřství vyplácí do ciziny jen na účet pojištěnky u banky v cizině. Náklady této výplaty platí příjemce dávky. V tomto případě je třeba uvést číslo účtu ve tvaru IBAN, název účtu příjemce, název, adresu a stát banky v cizině, Id kód banky a typ Id banky (např. BIC SWIFT kód).